

NICOLAE STROESCU a fost un veritabil martor, un înțelept din vremurile străvechi, un filosof înăscut care a traversat timpul meditănd perpetuu asupra condiției umane, a destinului său și al țării.

Fiu de boier oltean din satul Alunu de pe Valea Oltețului, cu studii de drept și filosofie, Nicolae Stroescu ar fi putut avea o trajectorie academică strălucită și lipsită de griji, dacă asupra țării nu s-ar fi abătut comunismul care i-a schimbat întreg cursul vieții.

Legătura sa cu satul părintesc idilic Alunu – în care se visa mereu în anii exilului – cu țărani botezați și cununați de familia sa, cu slujitori credincioși și prieteni din copilărie – constituie izvorul dragostei sale perene pentru tradiția rurală. De aici provenea și atașamentul politic firesc față de PNT-ul lui Iuliu Maniu și Ion Mihalache.

Nicolae Stroescu începuse deja organizarea unei rețele clandestine în satul natal, când, într-o noapte de noiembrie 1951, Securitatea a descins în strada Carol Davilla 68, în camera sa de student, spre a-l aresta pentru apartenența la acea organizație de rezistență națională. Spre norocul său, Nicolae Stroescu nu se afla acolo și a fost avertizat de prieteni să nu revină la casa supravegheată.

Din acel moment, a început lunga existență clandestină a lui Nicolae Stroescu. A stat ascuns timp de 12 ani în casa viitoarei sale soții, Ingeborg, de origine germană, perioadă în care ieșea rareori din ascunzătoare.

În 1964, când a fost emis decretul de eliberare a deținuților politici, Nicolae Stroescu s-a prezentat la Procuratura Generală Militară și s-a predat autorităților. A fost închis și anchetat la închisoarea Malmaison, dar a fost eliberat, datorită închiderii dosarului său ca urmare a decretului. În septembrie 1969, a emigrat în Republica Federală Germania și s-a stabilit la München, fiind căsătorit cu Ingeborg, care plecase în RFG din 1963.

Am stat de-a lungul anilor constant de vorbă amical cu dl Stroescu, în perioada când eram free-lancers amândoi la Radio Europa Liberă, dar și ulterior, când urcase treptele ierarhice și devenise Director al Departamentului românesc, între 1989-1994. Vorbea cu pasiune despre țaranul român și valorile spirituale naționale, prețuia suferința și demnitatea martirilor noștri din trecut și prezent, încerca să pătrundă adevărurile ultime ale acestei lumi și misterele celei nevăzute.

În fiecare întâmplare, Nicolae Stroescu căuta sâmburele de transcendență ori concluzia morală, fiindcă așa a privit el lumea, printr-o lentilă filosofică, morală și religioasă...

Doina Alexandru Xifta

Nicolae Stroescu-Stînișoară

VREMEA ÎNCERCUIRII

roman autobiografic

Editura Vremea
București
2022

„Domnilor, vă rog să-mi permiteți, în calitate de vechi cetățean al Bucureștiului, să ridic acest pahar de vin, scos din pivnița securiștilor, pentru a-l închina în fața celei mai frumoase prietenii pe care am cunoscut-o până acum, prietenia voastră de olteni nedespărțiți care ați învins Securitatea. Dinule, din ziua asta, mă declar și eu oltean!”

SFÂRȘIT

CUPRINS

Partea întâi: URMĂRIREA

Dinu se predă.....	9
Regăsire	12
O evadare neizbutită.....	19
Procuratura îl pasează Securității pe Dinu.....	22
Debuturile rezistenței	32
O organizație secretă	34
Semne nedesluite.....	37
Detonația	38
Întrebări obsedante	41
Dinu investighează	42
Irmgard.....	43
Obârșii.....	44
Umbră regelui.....	52
Un mesaj șoptit.....	57
Adăpost pentru un primejdut.....	61
Procesul	63
Întâmplări în evantai	67
Ascunzătoare pentru un alt fugar.....	72
Execuția unui coleg de clasă.....	76
Plutonierul Dumitrașcu „somează”	78
Fără vizuină	85
O oază pe Strada Visarion.....	92
O răspântie de diversiuni și demascări: Festivalul Mondial al Tineretului.....	96

Un zefir de destindere	108
În munte, spre izvoare.....	113
Studentul revenit din iad	121
Două întâlniri și o sinucidere	123
Alexandru Dumitrescu-Colțești și Radu Livezeanu	132
Amintiri despre generalul Rădescu și o întâlnire cu Zaharia Stancu	134
Ștefania insistă să ajute.....	140
Zarul ascunzătorilor	146
O lume într-o cameră.....	150
Cărțile se răzbună	156
Aventura buletinului	161
O acuzație infamantă și o dezmințire din spatele zăbrelelor.....	170
Răscoala întregii țări nu este de ajuns.....	176
Ion Donat și discipolul lui.....	180
Căutări dincolo de „junglă”	186
Întâlnirea cu generalul Mihail.....	201
Cernica	205
Stolul negru.....	213
Racolări ratate.....	216
Jocul de-a normalitatea.....	218
Echipa de urmărire atacă	224
Trecutul nu se răzbună.....	226
Securitatea reinnoiește atacul.....	229
Hanul lui Manuc	233
Un „dublu agent” de asigurări.....	236
Impasul.....	243
Un gând deschide poarta.....	246
Un sfat prietenesc exploziv.....	256
Să plece Irmgard?.....	260
O ascunzătoare cu fund dublu.....	265
Două întâlniri.....	269
Comandorul.....	277
Plecarea.....	286
Treptele singurătății.....	291
Începe ancheta	308

Un comunist întors la religia străbunilor	311
Acuzația principală.....	316
Deslușirile lui Paul îl însoțesc pe Dinu de-a lungul interogatoriilor	318
Recunoașteri limitate și insuficiente.....	320
O iluzie greu de abandonat	322
Un interogatoriu mai filosofic, dar și o cursă întinsă.....	323
Iritare crescândă	328
Iluzia s-a spulberat.....	330
Argumente profunde, dar inacceptabile	331
O bucată de cer și niște vârfuri de plopi.....	334
Apariția foștilor urmăritori și o alianță neașteptată.....	336
Cucuveaua benefică.....	339
O colaborare elegant formulată este respinsă.....	340
Dumnezeul cel viu	345
Ancheta împunge, dar bate pasul pe loc	347
Răscrucea.....	348
Prăbușire.....	350
Rugăciunea.....	353
Răspunsul.....	354
Operație nocturnă	357
Trezire în condiții conspirative	358
Întâlnirea cu Vinčențiu	359
O vizită de la Malmaison	362
Adevărata poveste a lui Vinčențiu	363
Începuturile rusești ale poveștii lui Vinčențiu	368
Școala de la Nürnberg	369
În România ocupată, Vinčențiu se aruncă în vârtoare	370
Origini și misiuni	373
Intermezzo cu Miliția Economică	375
Ultimul joc și plecarea lui Vinčențiu	377
Întoarcere în timp: anul 1946.....	380
Început idilic de campanie electorală.....	384
Două vizite în Strada Clemenceau	386
Înfruntare nouă într-o lume veche	387
Impulsuri și chemări la reacție.....	392
Doi colegi și o divergență.....	413

Plutonierul Picu.....	415
Culcușul din pădure.....	421
Lealități și inițieri.....	427
Medicul și icoanele.....	433
Cheful din miez de iarnă grea.....	438
O inițiativă și un pericol nou.....	447
Petre Cotoșman.....	450
Candoarea financiară a lui Iuliu Maniu.....	455
O răscruce dureroasă.....	457
Petre Cotoșman nu mai așteaptă.....	462
Despărțire silită.....	466
Doi prieteni și doi cai.....	469
Poți ajunge la prieteni, dar și la Canalul Dunăre-Marea Neagră.....	471
Un plutonier de Miliție crede că a prins peștele cel mare...	476
Doctorul Avramescu își oferă sprijinul.....	480
Din nou în fața căpitanului B.....	482
Nu e chiar ușor, dar clopotul de sticlă se sparge.....	487
Mielu închină un pahar.....	490

La Editura Vreamea au mai apărut:

De același autor

Cumpăna apelor. Întrezăriri

În zodia exilului. Întrezăriri. Fragmente de jurnal

În aceeași colecție

Corina Cristea, 3R: *Resentimente. Reminiscențe. Reverberații*

Sorin M. Rădulescu, *Bursier în America anilor '90*

Dan Căpățînă, *Mă numesc Ana*

Dr. Mircea Pavel, *Cunoști un doctor bun?*

Silvia Colfescu, *Două luni în Europa, ed. a II-a*

Doru Mărgineanu, *Cronicile unui spectator implicat.*

Opinii și eseuri

Tatiana Mărgescu, *Confesiuni. Amintiri. Nostalgii*

Stela Gheție, *Strada Fizicienilor*

Claudia Moscovici, *Seducătorul*

Persoane la a căror părere țin mi-au spus că romanul meu fiind autobiografic, ar fi trebuit să folosesc numele reale, începând cu personajul principal. Le-am răspuns că tocmai pentru că întâmplările au fost reale și sunt implicați și alții, o anumită discreție a avut ultimul cuvânt.

Autorul

DINU SE PREDĂ

„Domnule maior, am venit să mă pun la dispoziția autorităților în legătură cu un proces politic din 1952. Încă de atunci m-am găsit sub urmărire, dar până acum m-am sustras arestării.”

Zi de toamnă aurie, bucureșteană, septembrie 1964. Dinu pătrunsese în clădirea Procuraturii Generale Militare pentru a se preda, după aproape 13 ani de când reușise cu greu să scape de urmăritori. Dimineață devreme mai trecuse o dată pe la biroul avocatului J.B., cu care începuse să se sfătuiască în urmă cu câteva luni. Penalist ingenios și cu vervă viguroasă, ale cărui succese profesionale coexistau cu aversiunea față de ideologia regimului comunist, J.B. îi fusese, cu mulți ani în urmă, recomandat de Dana, care nu-i spusese acestui vechi prieten al familiei că Dinu este căutat de Securitate. Atunci, Dinu îi solicitase lui J.B. o consultație și sprijin pentru altcineva. Jovialul maestru al baroului nici nu visase că tânărul cu care repede se angajase în scurte, dar mustoase discuții politice, avea de-a face nu numai cu înfruntarea ideilor, ci și cu hărțuiala Securității. De fapt, poate că Dinu, la vremea aceea, era mai liber decât acest avocat de succes. El trăia „liber ca păsările cerului”, nu era încadrat în câmpul muncii, nu era trecut în nicio carte de imobil, nu figura în nicio evidență medicală, nu vota, nu lua parte la ședințe, nu era nici sindicalist (e adevărat însă că Irmgard îi plastografiase un carnet de sindicat, un fals pe care nu l-a folosit niciodată). Condiția de fugar îl dezlegase de toate servituțile societății totalitare, în afară de efortul de a dejuca în permanență planurile echipelor de urmărire. Când

LRDIS | We know
1964 Dinu

l-a vizitat pe avocatul J.B., după decretul de grațieri nominale (nu lege de amnistie) din 1964. Dinu și-a cerut scuze pentru comportamentul conspirativ pe care-l avusese la întâlnirea dinainte, ceea ce i s-a acordat cu nedismulată încântare (dacă ar fi și numai pentru că „i-a dus de nas” pe securiști timp de 12 ani), și i-a spus că ar vrea să revină la suprafață, dar nu fără unele îndrumări juridice. A putut constata că acel consens „reacționar” din convorbirile lor de odinioară era mai mult decât verbal. E adevărat că, urmându-i disciplinat sfaturile, a trebuit să mai absolve vreo trei luni de tensiune suplimentară provocată de faptul că îi amâna până „poimâine” predarea în mâinile securiștilor, așteptând nu știu ce moment sau împrejurare mai favorabilă, așa că Dinu se tot prezentase la el dis-de-diminează ca „să-i dea pornirea”, cu două trăistuțe, una cu un schimb de rufe și cealaltă cu ceva hrană rece, ca să i se tot spună să vină din nou „peste trei zile”. Până la urmă, momentul prielnic încăpățânându-se să nu sosească, avocatul J.B., vizibil emoționat, în ciuda optimismului său structural și a miilor de decrete de grațieri nominale, i-a dat ultimele instrucțiuni și l-a trimis la Procuratura Generală Militară („e mai bine ca mai întâi să vă înregistreze ei și abia pe urmă să ajungeți la securiști, unde și așa vă vor trimite”).

Stătea în fața maiorului, în holul Procuraturii Generale Militare; un bărbat la 40 de ani, șaten, bine făcut, cu fizionomie destinsă. „Probabil de origine țărănească, fire comunicativă, slujbaş neîncrâncenat”, a fost prima impresie a lui Dinu, urmată de sentimentul că surpriza vizibilă pe care i-o provocase nu declanșase adversitate, ci mai degrabă un regret cu un grăunte de respect. Cu o expresie care părea să oglindească speranța că „drac’ poate că nu este chiar atât de negru”, l-a întrebat liniștit: „Pe ce vă bazați când spuneți că ați fost căutat?”

„Vă pot chiar da numărul procesului de la Tribunalul Militar și alte date concrete.”

„Totuși, lucrați undeva. Aveți un domiciliu.”

Dinu știa că atunci când sunt îndeplinite aceste condiții și dacă infracțiunea e mai ușoară, în unele cazuri, cercetarea ar putea fi începută pe picior de libertate.

„Din păcate, nu am mai lucrat de mulți ani și nu am un domiciliu legal.” Se vedea bine că maiorul, fără umoare

autoritară, ar fi vrut reducerea la dimensiuni mai puțin grave a situației în care îi spunea că se găsește (sau credea că se găsește) Dinu și ar fi preferat o soluție mai puțin dramatică.

„În cazul acesta, trebuie să vă rog să așteptați”, și l-a invitat să ia loc pe o bancă de lemn, nu departe de soldatul înarmat cu pistol mitralieră, postat în interior, iar el a intrat în biroul principal de la parterul Procuraturii Generale Militare, aflate în apropiere de Piața Rosetti.

Dinu se pregătea pentru cele ce vor urma, ronțând niște biscuiți din traista pusă sub bancă. („Nu e bine să intru în fabrică pe burta goală.”) Venise clipa ocolită, afurisită, arsă în efigie timp de 12 ani. Știa că nu va fi ușor, dar, în același timp, urca în el un sentiment de mare ușurare, de izbăvire, cu subtonuri triumfale. După fuga îndelungată, arestarea care urma se proiecta ca un fel de „eliberare”.

A trecut un timp, apoi ușa biroului s-a deschis, și un colonel cu mină încruntată s-a apropiat de el și i-a spus scurt: „Dumneata trebuie să aștepti o jumătate de oră”. Dinu aștepta învelit în alveola formulilor de exorcizare. „O să mă sechestrați, dar asta este costumul de scafandru în care trebuie să intru pentru a părăsi submarinul încremenit pe fund.” Dar pereții alveolei începuseră să se desfacă, lăsând gândurile să se rotească, păsări neliniștite înainte de furtună; ceața începuse să miroasă a văzduh. „Nu m-au învins, dar acum le va reveni rolul de învingători, mie, cel de învins. Trebuie să simulez o înfrângere totală pentru a le muia reacția împotriva celor care m-au ajutat tot timpul acesta să le scap printre degete și printre orgoliile lor de vânători galonați. Deviza mea actuală: *Să nu le fac rău celor care mi-au făcut bine.*”

Irmgard scăpase. Plecase în Germania, în 1963, înainte ca ei să ajungă la ea. Totul era ca el să susțină până la capăt că, în afară de ea, nimeni dintre cei cu care avusese de-a face (și aceștia trebuiau să rămână numai cei despre care securiștii luaseră deja cunoștință) nu a știut că el era un fugar. De altfel, în ultimii ani, după ce timpul în care se ascunsese depășise toate termenele scontate și toate amnistiiile sperate, dar care apăruseră plafonate în așa fel încât să nu includă pedepsele majore, cele privitoare la acțiuni împotriva Securității statului, principala justificare morală a perseverării în marșul pe aceste

nisipuri mișcătoare fusese, în ochii lui Dinu, necesitatea de a-i cruța pe cei care fuseseră solidari cu el, de a le evita atragerea într-un proces în care ar fi fost condamnați pentru „omisiune de denunț”, cuantumul de pedeapsă putând fi destul de aproape de cel al inculpatului principal. Acum, situația internă și coordonatele internaționale erau mai bune, iar decretele de grațiere prin care se goleau închisorile politice atenuaseră gravitatea urmărilor posibile pentru cei care îl ajutaseră, până la a le face poate chiar, cel puțin momentan, irelevante.

Dar aceasta era numai fața luminată a lunii. Cea întunecată consta din dosarele ce li se vor face aceluia care l-au ajutat pe acest „dușman al poporului” sau au indus în eroare autoritățile. Și nimeni nu poate garanta că după destindere nu vine o încordare și că cei neloviți acum nu vor plăti mai târziu. Cei care îl tănuiseră de-a lungul anilor, asumându-și riscurile, împărtășiseră griji și anxietăți, dar nu cedaseră nici fricii și nici rațiunii care nu înceta să le șoptească despre zădărnicia acestei tentative de a te sustrage sancțiunii în mijlocul unui sistem polițienesc atotputernic. În perioadele cele mai sumbre găsisse o lumină în gândul că prietenii lui întrețin un zid invizibil de protecție între el și urmăritorii lui. „În statul totalitar, fugarul trebuie să posede talentul însingurării, dar secretul reușitei lui este comuniunea. Orice fisurare a etanșeității, nu numai juridice, ci și politice, pe care depozițiile mele trebuie să le-o asigure celor care au riscat pentru mine, ar pângări retroactiv această minunată prietenie.”

REGĂSIRE

Cu vreo două luni înaintea intrării în groapa leilor, Dinu, care, de la plecarea lui Irmgard, trebuise, rând pe rând, să-și întrerupă ultimele contacte și să intre într-o fază de solitudine radicală în mijlocul orașului, pe cât de aglomerat și agitat, pe atât de orb la existențele individuale, a trăit o neașteptată spargere a atolului însingurării lui. Trecând în grabă prin dreptul Cinematografului Patria, l-a văzut brusc pe Paul. „A ieșit din

închisoare. E neschimbat. E bine. Dar regula trebuie respectată. Nu iau legătura cu el înainte de a trece prin anchetă. 13 ani, 13 ani de când nu ne-am văzut. Nu trebuie să comit o greșală tocmai acum. Nici să-i fac lui greutăți. Mai întâi, purgatoriul. Cei care îl însoțesc nu-mi sunt cunoscuți. Păcat, dar trebuie să grăbesc pasul în altă direcție. El merge mai departe. Deci nu m-a văzut. Și așa nu mai e nimic de făcut... Gata...”

Dar Paul nu urmărea, ca pe o peliculă de film, sugestiile tăcute și autosugestiile învălmășite ale lui Dinu, ci secunde acelea s-au tradus pentru el altfel. Îl văzuse pe Dinu. Luându-și rămas-bun de la cei doi, s-a întors din drum cu pași mari și s-a oprit, cu statura lui de un metru nouăzeci și cinci, în fața lui Dinu: „Ce faci? De ce nu vii la mine? Ești supărat pe mine?” „Ce copilărie! Supărare pe Paul?”

Strada a tăcut brusc. Ceilalți nu mai sunt. Și lumea s-a schimbat. Ochii nu mai văd copacii oglinziți în apă, ci privesc la ei pe mal, drepți, cu coroane involburate în vibrație tăcută.

„Nici vorbă de așa ceva, dar nu m-am prezentat încă la Securitate. Cred că nu e bine să aflu cineva că ne-am întâlnit înainte. Eu voi susține că nimeni nu a știut nimic de mine, și nici de planul de a mă preda...”

„Bine că ne-am întâlnit noi. Ce o să facem cu securiștii e altceva. Dar noi trebuie să ne întâlnim. Și acum, și pe urmă. Când ne vedem? Măine? Unde?”

Și s-au văzut la Ștrandul Floreasca, la fel ca pe vremuri, chiar și înainte de organizația de rezistență, înainte de dispariția lui Paul, înainte ca Dinu să se ascundă și înainte de procesul și condamnarea la 15 ani a lui Paul.

Îi fusese coleg de liceu la Craiova, pe urmă, camarad de studenție bucureșteană, pe când începuseră să se veștejească repede libertățile și marile promisiuni, iar în ei fierbea o revoltă încă necomprimată, dar și bucuria de a-și juca împreună tinerețea, încântarea descoperirilor cotidiene în arhipelagul uman, social, cultural al marelui oraș-capitală, impunător și labirintic, nepăsător și vivace, cu patină cosmopolită și, în același timp, valah până în măduva oaselor, deținând experiențe și secrete neaccesibile vieții în provincie, de unde veneau, o capitală care dansa pe cumpăna apelor istoriei înșelătoare, dar încă nu se lăsase intimidată, spectacolul unei lumi avide

și totodată nonșalante, în care exuberanțele postbelice ale poeziei de viață se întretaiau cu ofensiva cenușie și implacabilă a sovietizării, caruselul divertismentelor și al spectacolelor de varietăți în ritm american, cu profețiile apocaliptice, cu glasul strident al vestitorilor epocii slugărnice și cu cel adânc ce îndemna la împotrivire.

Oricum, Dinu, Paul și prietenii lor își îndeplineau de zor inițierea în misterele independenței postliceale, frecventau cursuri, explorau biblioteci și, când punga comună o permitea, berăriile Gambrinus și Dunărea și câte un local în care supraviețuia Bucureștiul de altădată. Observau orbita urmată sub noua zodie de oamenii de litere sau de știință, atitudinea partidelor și a exponenților acestora, dar interesul lor principal era îndreptat către spusele și gesturile celor care respingeau fără echivoc compromisul cu partidul impus de sovietici. Totul era interesant pentru ei: și partea gravă sau aureolată de idei a lumii, și cea clarobscură, de pildă a cafenelelor unde se practicau, pe lângă biliard, și jocuri de noroc interzise, zaruri etc., în care adeseori personaje cu alură interlopă aruncau pe masa verde vrafuri de bancnote pierdute sau câștigate la o învățtură de zar, în timp ce la cantina studențească de vis-à-vis se servea, cu dezinvoltură, carne de cal; îi atrăgea și mediul chelnerilor mai vârstnici, care îți povesteau cum și-au clădit case din bacșișurile primite de la jocurile de poker la care, în timpul lui Carol al II-lea, Gabriel Marinescu îi invita pe mafioții americani, despre care serviciul secret îl informa că sunt în trecere prin București.

Dar nopțile petrecute la un pahar de vin erau tot mai încărcate de electricitate politică. Între mânie și înflăcărare, începuseră să se sature de vorbe și să caute o ieșire prin fapte din hățișul din ce în ce mai des al descurajărilor și capitulărilor pe care nu voiau să le accepte în universul lor intangibil. Zarurile aruncate la Ialta sau la Moscova nu le răsunaseră încă în urechi și, chiar dacă ar fi știut cum au căzut ele, tinerii aceștia nu ar fi acceptat rolul ce le era prevăzut. Pentru ei sunase nu numai ceasul mării contestații politice, ci și al unei noi relații cu țara și națiunea. România poate că fusese un înalt simbol, o idee mai mult sau mai puțin interiorizată, practică sau exploatarea, un alibi, o amintire întreținută pedagogic sau o nostalgie

fără consecințe. Acum, în timp ce curcubeul libertății arcuit dinspre Apus începea să se frângă, simțeau că era în joc ceva mai mult decât legitima aspirație la democrație, că se dezlănțuiseră un război perfid împotriva valorilor fundamentale și a acelei demnități istorice condensate în cuvântul „România”, care, sub uriașa presiune a istoriei, iradia sensuri și îndemnuri noi. Dincolo de toate naivitățile, confuziile, provocările, sutele și miile de organizații de rezistență născute în anii aceia au fost tot atâtea încercări de a salva aceste sensuri și o identitate esențială, percepute cu atât mai intens, cu cât amenințarea anihilării lor devenea din ce în ce mai neîndoielnică.

Cu precauțiile de rigoare, s-au întâlnit chiar a doua zi la Ștrandul Floreasca. „Asta era visul meu în închisoare, să mai ajung să mă tăvălesc în nisipul fierbinte pe malul lacului!” Trupul zvelt al polisportivului foarte dotat și subtil de dinaintea celor 13 ani de închisoare nu-și pierduse nimic din calma frumusețe și elasticitate. Despre Dinu nu mai știuse nimic. Cu timpul, începuse să se teamă că a murit, până când, după ani de închisoare, au apărut niște securiști care i-au pus o serie de întrebări cu privire la el. Și-a dat seama că este în viață și că încă e căutat.

Dinu i-a rezumat odiseea celor 13 ani. „Cred că, într-un anumit sens, acest război al nervilor a fost mai greu decât închisoarea mea.” „Scopul meu acum este să închei capitolul în mod onorabil, adică fără neplăceri pentru ceilalți. Nici nu știam dacă ai ieșit. Am mai lungit-o cu prezentarea la procuratură, pentru că avocatul J.B. ar fi vrut mai întâi să încerce marea cu degetul și să ia legătura cu unul dintre anchetatorii de la Malmaison, pe care l-a servit cândva într-o chestiune importantă pentru acesta. Un proces de divorț. Divorțul este o încălcare gravă a moralei proletare, și s-a introdus o legislație care îl face foarte greu de obținut.” „Nu trebuie să se conteze pe obținerea vreunei bunăvoințe în cadrul anchetei. Chiar dacă avocatul l-ar putea influența favorabil pe unul dintre anchetatori, ceea ce este foarte problematic, ancheta este efectuată de un colectiv format din patru-cinci ofițeri. Te vor prelua pe rând, dar seara ei țin o ședință în care își confruntă și evaluează rezultatele și stabilesc ruta pentru ziua următoare, punctele slabe depistate până acum, cum pot fi ele exploatare,

dozarea presiunilor, ramificațiile ce trebuie urmărite etc. etc. Niciunul dintre anchetatori nu poate acționa independent. Chiar dacă tu vii la ei după ce noi, ceilalți, am fost puși în libertate, din momentul în care te au, în sfârșit, în mâna lor, te vor ancheta după toate regulile. Te poți aștepta ca ancheta să dureze mai mult de o săptămână-două, cât speră avocatul.”

„E adevărat că, din punct de vedere pur juridic, totul este posibil, pentru că eu nu pot beneficia de o grațiere ca voi, care ați fost judecați, condamnați și ați executat o parte mai mare sau mai mică din pedeapsă. Eu apar în dosarul lotului respectiv cu învinuiri similare cu ale tale, dar nu am fost judecat în lipsă. Se pare că preferă deschiderea unui alt proces, eventual cu formarea unui nou lot, abia după ce îl prind pe fugar. De reținut este că totuși, teoretic, ar putea să-mi deschidă un proces. Ceea ce nu este însă probabil în actuala conjunctură, când vechii condamnați politic sunt puși în libertate.”

„Nu îți vor face proces, dar te vor ancheta serios și pe mai multe planuri, sperând să scoată cât mai mult de la tine. Trebuie să avem în vedere starea lor psihologică actuală. Sunt destul de furioși, iritați sau, oricum, frustrați de această masivă punere în libertate a deținuților politic. Nu numai că mulți sunt răniți în orgoliul lor represiv, dar se tem că fostele victime și-o vor lua în cap, vor prinde curaj, «se vor obraznici». Aceasta va influența negativ anchetarea ta.”

„Voi ține seama de starea lor de spirit, cu atât mai mult cu cât acesta este un element care pledează în plus pentru strategia pe care mi-am elaborat-o în lunile acestea de așteptare, o strategie determinată de obiectivul meu principal. Întrucât eu nu am de apărut decât pe cei care m-au ajutat, partea cea mai grea a anchetei o vor constitui întrebările asupra lor (cunoscuți sau necunoscuți). După cum ți-am spus, voi susține teza, desigur greu de acceptat pentru ei, că nimeni nu a știut că eu, de fapt, eram un fugar. Pentru a putea, cât de cât, preveni violența reacției și a nu întezi agresivitatea întrebărilor lor pe această temă atât de sensibilă pentru mine, va trebui ca, de la început, nu doar să evit orice ar sugera imaginea unui campion al maratonului în arta ascunderii, ci să și joc rolul celui cu moralul slăbit de îndelungatele încercări la care m-a supus urmărirea lor, un om care crede că va fi trimis în judecată și condamnat. În

felul acesta, poate că voi evita intensificarea investigației, mai ales în partea tabu pentru mine, sau o voi devia întrucâtva, iar răspunsul cu adevărat incredibil că «nimeni nu a știut că ajută sau adăpostește un om aflat în conflict cu legea» va avea efecte mai puțin explozive. Cu cât mai resemnat voi părea, cu atât poate că voi micșora bombardamentul asupra singurului teren pe care îl am de apărut în această anchetă. Deci, răpindu-i acestei istorii orice pozitivitate și personajului principal orice nimb de victorie secretă sau de nocivitate potențială, nu mai rămâne multă substanță pentru imaginea existenței fundalului de solidaritate complice, pe care ar trebui să o identifice și să o incrimineze anchetatorii de acum, cel puțin în fișele și dosarele persoanelor vizate. Succesul moral și factic trebuie ocultat, spiritul de confruntare trebuie disimulat. Eu văd această comportare nu ca pe o capitulare, ci ca pe o asceză necesară. Ce nu am cedat în anii aceștia trebuie acum îmbrăcat în straie cenușii. A fost o poveste luminată de prea multe fapte generoase ca să nu merite la sfârșit sacrificiul acesta.”

Paul îi urmărea spusele cu acea atitudine plină de atenție ascuțită despre care Dinu își amintea cum, din când în când, pune brusc stăpânire pe expresia lui, altfel flegmatică, parcă scormonind deodată în spatele trăsăturilor calme un jar neașteptat, o scurtă rafală de vivacitate afectivă, contrastând cu ținuta lui rezervată și cu umorul sec. În mica schiță de strategie expusă de Dinu, calculul rece psihologic se întâlnea cu fidelitățile inimii, onoarea impunea deghizarea, dragostea cerea disimulare, pasiunea adevărului trebuia, pentru un timp, reprimată. Reapariția prietenului aflat într-o altă lume în toți acești 13 ani metamorfozase îndelungatul monolog în dialog mărturisitor. Proiectul lui Dinu, explicat în ajunul confruntării cu ancheta, purta semnele unei crescute capacități de detașare, dar în el erau distilate trăiri și întâmplări care nu mai pot fi șterse nici din creier, și nici din inimă. De aici, curba emoțională a expunerii.

În liniștea de dinaintea bătăliei, gustată în întâlnirea de pe malul Lacului Floreasca, vorbele lui Dinu (și el simțise cum, fără voie, aluneca într-o ușoară exaltare) aduseseră o adiere de melancolie reflexivă. Dinu se întreba dacă nu cumva devenise prea patetic, contrar legilor nescrise ale vechii lor prietenii. Dar în ochii „realistului laconic” Paul juca o flăcăruie aprobativă.